

روزشمار تخصصی تاریخ فرهنگی بازار (براساس کتاب روزشمار تاریخ ایران؛ از مشروطه تا انقلاب اسلامی)

زهره نظام محله

ویراست اول

زمستان ۹۱

سال ۱۳۳۲ شمسی (برابر با ۱۹ اوت ۱۹۵۳ تا ۲۱ مارس ۱۹۵۴ میلادی)

۲۶ شهریورماه : به دستور سپهبد زاهدی تظاهرات بازار تهران به شدت سرکوب شد و عده ی زیادی در این رابطه دستگیر شدند و قسمتی از سقف بازار خراب شد.

۳۰ مهرماه : حکومت نظامی عده زیادی را مجدداً بازداشت کرد، در میان بازداشت شدگان چند بازرگان نیز دیده می شود.

۲۱ آبان ماه : امروز بازار تهران تعطیل شد و عده ای از مردم دست به تظاهرات زدند. دو نفر مقتول و عده زیادی مجروح گردیدند.

۲۱ آبان ماه : در تبریز تظاهرات دامنه داری به وقوع پیوست، بازار تبریز، دانشگاه و دبیرستان ها تعطیل شد. در این تظاهرات قریب ۵۰ نفر دستگیر و زندانی شدند. نیروی سوم خلیل ملکی در این تظاهرات از عوامل عمده و سازنده بود.

۲۳ آبان ماه : فرمانداری نظامی مقداری از سقف بازار تهران را تخریب کرد و عده ای را نیز به جزیره خارک تبعید نمود.

۱۶ دی ماه : عبدالحسین نیک پور به ریاست اتاق بازرگانی تهران انتخاب شد.

سال ۱۳۳۳ شمسی (برابر با ۲۱ مارس ۱۹۵۴ تا ۲۱ مارس ۱۹۵۵ میلادی)

۲۷ خردادماه : موافقتنامه جدید بازرگانی بین ایران و شوروی به امضاء رسید. به موجب این موافقتنامه حجم مبادلات طرفین دو میلیارد و دویست میلیون ریال پیش بینی شده است.

۶ تیرماه : سازمان برنامه طی اعلامیه ای متذکر شد کارخانه های دولتی به جز قند و شکر و قماش و سیمان به مردم فروخته خواهد شد.

۱۴ تیر ماه : بین سه شرکت ژاپنی و شرکت ملی نفت قراردادی منعقد شد و به موجب قرارداد شرکت‌های مزبور تا حدود دو میلیون دلار ماشین‌های نساجی و کشتی‌های یدک کش به ایران خواهند داد و در عوض در ازاء آن نفت دریافت دارند.

۲۲ تیر ماه : قرارداد بازرگانی ایران و فرانسه در پاریس امضاء شد.

۳۱ تیر ماه : قرارداد خرید ۱۰ هزار تن شکر بین ایران و کوبا به امضاء رسید.

۱۵ اسفند ماه : اتاق بازرگانی تهران پنجمین دوره فعالیت خود را آغاز کرد.

سال ۱۳۳۴ شمسی (۲۲ مارس ۱۹۵۵ تا ۲۱ مارس ۱۹۵۶ میلادی)

۱۳ اردیبهشت ماه : موافقتنامه بازرگانی بین ایران و شوروی امضاء شد.

۱۶ اردیبهشت ماه : در اثر استمرار سخنرانی‌های شیخ محمدتقی فلسفی در مورد فرقه ضاله بهائی تظاهرات شدیدی از طرف مردم تهران و شهرستانها به وقوع پیوست و عده ای از مردم بازار و جنوب تهران عازم تخریب حوضیه القدس مرکز اجتماع بهائیان شدند.

۵ مهر ماه : وزارت اقتصاد ملی به دو وزارتخانه صنایع و معادن و بازرگانی تبدیل شد.

۱۳ دی ماه : دکتر بقائی، نریمان، زهری، کرباسچیان، مدیر روزنامه نبرد ملت، ابوالسباع مدیر روزنامه حمله و چند نفر از تجار در رابطه با فعالیت فدائیان اسلام بازداشت شدند.

سال ۱۳۳۵ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۵۶ تا ۲۱ مارس ۱۹۵۷ میلادی)

۲۷ فروردین ماه : موافقتنامه بازرگانی بین دولتین ایران و لهستان امضاء و مبادله شد.

۱۲ شهریور ماه : موافقتنامه جدید بازرگانی ایران و شوروی امضاء و مبادله شد. شوروی سیمان، کاغذ، تراورس، مواد شیمیایی و ماشین‌های باری به ایران می دهد در عوض برنج و پنبه و بادام و تریاک می گیرد.

۲۹ آبان ماه : کشور انگلستان به بازرگانان ایرانی اجازه فعالیت در خاک خود داد.

سال ۱۳۳۶ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۵۷ تا ۲۱ مارس ۱۹۵۸ میلادی)

۲۷ فروردین ماه : موافقتنامه بازرگانی ایران و شوروی برای مدت سه سال تمدید شد. در این مدت هجده میلیارد ریال کالا مبادله خواهد شد.

۲۵ مهر ماه : ایران به شوروی ۲۵ هزار تن برنج چمپا داد و در عوض شوروی به ایران ۸۰ تن شکر صادر کرد.

۱۷ دی ماه : قرارداد بازرگانی ایران و فرانسه با افزایش ۲۰ درصد تمدید شد.

۹ بهمن ماه : موافقتنامه بازرگانی ایران و ایتالیا امضاء شد.

سال ۱۳۳۷ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۵۸ تا ۲۲ مارس ۱۹۵۹ میلادی)

۲۵ خرداد ماه : موافقتنامه بازرگانی بین نمایندگان شیخ نشین دوبی و شرکت سهامی صادرات خلیج فارس امضاء شد.

۶ مهر ماه : قرارداد بازرگانی ایران و فرانسه تمدید شد.

۲۰ اسفند ماه : قرارداد بازرگانی، اقامت دریانوردی بین ایران و انگلیس امضاء و مبادله شد.

سال ۱۳۳۸ شمسی (۲۲ مارس ۱۹۵۹ تا ۲۱ مارس ۱۹۶۰ میلادی)

۶ اردیبهشت ماه : قرارداد بازرگانی جدید بین ایران و ایتالیا امضاء و مبادله شد.

۱۳ خرداد ماه : موافقتنامه بازرگانی ایران و فرانسه در تهران امضاء و مبادله شد.

۸ بهمن ماه : دکتر اقبال در کابینه خود تغییراتی داد. در این تغییرات حسنعلی منصور به وزارت بازرگانی و عبدالرضا انصاری به وزارت کار معرفی شدند.

سال ۱۳۳۹ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۶۰ تا ۲۱ مارس ۱۹۶۱ میلادی)

۲۷ فروردین ماه : موافقتنامه بازرگانی ایران و لهستان امضاء و مبادله شد.

۲۷ فروردین ماه : موافقتنامه موقت بازرگانی ایران و امریکا مبادله شد.

۶ تیرماه : بازار خوی آتش گرفت و ۶۰ مغازه سوخت.

۱۳ بهمن ماه : دانشجویان دانشگاه با تعطیل کلاس ها از دانشگاه خارج شده و دست به تظاهرات زدند. این تظاهرات چند روز ادامه داشت و بازار نیز گاهی باز و گاهی بسته می شد. در تظاهرات دانشجویان عده ی زیادی بازداشت شدند و دانشگاه نیز تعطیل شد.

سال ۱۳۴۰ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۶۱ تا ۲۱ مارس ۱۹۶۲ میلادی)

۱۴ خرداد ماه : دکتر امینی نخست وزیر در مجمع عمومی بازرگانان و اصناف پیرامون بحران اقتصادی سخن گفت و برای اعاده وضع سابق از تجار کمک خواست.

۳۰ خرداد ماه : جهانگیر آموزگار به سمت وزیر بازرگانی تعیین و معرفی شد.

۱۸ مرداد ماه : دریانی، بازرگان معروف طبق قرار بازپرس توقیف شد. وی متهم به برداشت ۲۳ میلیون تومان از صندوق شرکت شهرآرا ست.

۲۳ اسفند ماه : هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تعیین شدند. علی و کیلی به ریاست اتاق و محمد مهدی لاری و علی اکبر محلوجی نایب رئیس گردیدند.

سال ۱۳۴۱ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۶۲ تا ۲۱ مارس ۱۹۶۳ میلادی)

۲ بهمن ماه : بامداد امروز اعلامیه آیت الله خمینی مبنی بر تحریم فراندوم در تهران و بسیاری از شهرها پخش گردید. به محض انتشار اعلامیه تظاهرات گسترده ای تهران را فراگرفت، بازار و اصناف، دکانها را تعطیل نموده به خیابان ها ریختند و مشغول شعار دادن علیه فراندوم شدند.

سال ۱۳۴۲ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۶۳ تا ۲۱ مارس ۱۹۶۴ میلادی)

۶ فروردین ماه : بازار تهران و سایر شهرها به تبعیت از علماء و روحانیون به مدت سه روز در اعتصاب روحانیت شرکت کردند.

۶ فروردین ماه : بازار مشهد تعطیل شد و مردم طاق نصرت هایی را که برای ورود شاه ساخته بودند به آتش کشیدند. ماموران پلیس با تظاهرکنندگان به زد و خورد پرداختند.

۱۳ خردادماه : به مناسبت عاشورای حسینی مردم تهران مخصوصا اصناف و بازاریان در اجتماع بسیار عظیمی به راهپیمایی دست زدند و عکس هایی از آیت الله خمینی را به در و دیوار چسباندند. تظاهرکنندگان در مقابل کاخ مرمر مدتی توقف نموده و فریادهای مرگ بر دیکتاتور از دهان همه خارج می شد. عصر عاشورا دانشجویان دانشگاه نیز راهپیمایی بزرگی ترتیب دادند.

۱۵ خرداد ماه : به مناسبت دستگیری آیت الله خمینی شهر قم تعطیل شد و اصناف و بازاریان از بازکردن مغازه ها خودداری نموده، دسته دسته به تظاهرات دست زدند.

۱۵ خرداد ماه : حکومت نظامی در تهران دست به بازداشت روحانیون و عده ای از منتقدین بازار زد.

۱۵ تیر ماه : طیب حاج رضایی رئیس میادین میوه و تره بار تهران به اتهام مشارکت در وقایع ۱۵ خرداد در تهران دستگیر و زندانی شد.

۱۳ مهر ماه : به دنبال اعلامیه های متعدد از طرف مقامات برجسته روحانی و بازرگانان تهران، بازار تهران و اکثر دکانین تهران بسته شد و تظاهرات وسیعی در اطراف بازار به وقوع پیوست، پلیس مردم را به شدت سرکوب کرد.

۱۴ مهر ماه : بازاریان به علت افتتاح مجلسین اعتصاب کرده دست به تظاهرات زدند، پلیس بازار را اشغال نظامی کرد و به سرکوبی مردم پرداخت. در چند شهرستان نیز مردم تظاهرات کردند.

۱۳ آذر ماه : مردم تبریز و بازاریان و اصناف دست به اعتصاب زدند و به بازداشت روحانیون اعتراض نمودند. دولت فوراً در تبریز حکومت نظامی اعلام کرد و به سرکوبی و دستگیری مردم پرداخت.

سال ۱۳۴۴ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۶۵ تا ۲۱ مارس ۱۹۶۶ میلادی)

۲۵ فروردین ماه : موافقتنامه ایران و شوروی در امور اقتصادی و فنی به تصویب نهایی رسید.

۱۵ تیرماه : قرارداد جدید بازرگانی بین ایران و ژاپن امضاء و مبادله شد، به موجب این قرارداد حجم ارسال کالای طرفین به سه برابر افزایش یافت.

۹ بهمن ماه : وزیر بازرگانی خارجی چک اسلواکی با وزیر اقتصاد ملی ایران قراردادی منعقد و امضاء کرد که به موجب آن دولت چک اسلواکی ۱۵۰ میلیون دلار به ایران اعتبار داد.

سال ۱۳۴۵ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۶۶ تا ۲۱ مارس ۱۹۶۷ میلادی)

۱۵ اردیبهشت ماه : ایران و یوگسلاوی قرارداد بازرگانی منعقد نمودند. به موجب این قرارداد یوگسلاوی اعتبارات نامحدودی در اختیار ایران می گذارد.

۱۳ اردیبهشت ماه : ایران و مجارستان قرارداد بازرگانی منعقد نمودند.

۱۱ اسفند ماه : اولین موافقتنامه پنج ساله بازرگانی ایران و شوروی در تهران امضاء شد. طبق این موافقتنامه مقرر شد طی پنج سال آینده ایران و شوروی پانصد و چهل میلیون دلار کالا مبادله کنند.

سال ۱۳۴۶ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۶۷ تا ۲۱ مارس ۱۹۶۸ میلادی)

۶ فروردین ماه : وزیر اقتصاد ملی طی مصاحبه ای اعلام کرد: سود بازرگانی اتومبیل از ۲۵ تا ۱۰۰ هزار ریال افزایش یافت.

۱۰ اردیبهشت ماه : بین ایران و عراق یک قرارداد بازرگانی امضاء و مبادله شد.

۷ شهریور ماه : بازار اهواز آتش گرفت و قسمت اعظم کالاها خاکستر شد.

۱۴دی ماه : در حریق بازار قزوین سیزده مغازه با خاک یکسان شد.

۲۵دی ماه : یک هیئت اقتصادی از ایران به مالزی رفت.

سال ۱۳۴۷شمسی (۲۱مارس ۱۹۶۸تا ۲۱مارس ۱۹۶۹میلادی)

۲۲تیرماه : سناتور عبدالحسین نیک پور که سالیان طولانی ریاست اتاق بازرگانی تهران با او بود درگذشت.

۳۰تیر ماه : بین ایران و تونس موافقتنامه بازرگانی به امضاء رسید.

۱۸آبان ماه : یک موافقتنامه بازرگانی بین ایران و کویت امضاء شد.

۱دی ماه : ایران و شوروی یک قرارداد تجاری با هم امضاء و مبادله کردند.

۱۷بهمن ماه : بازار کفاش ها در تهران آتش گرفت و ۷۰ مغازه سوخت.

سال ۱۳۴۸شمسی (۲۱مارس ۱۹۶۹تا ۲۱مارس ۱۹۷۰میلادی)

۲۳اردیبهشت ماه : اصناف تهران علیه اقدامات دولت بعثی عراق میتینگ دادند.

۲۴اردیبهشت ماه : روابط بازرگانی ایران و آلمان شرقی قطع شد.

۳۰اردیبهشت ماه : یک موافقتنامه بازرگانی پنجساله بین ایران و مجارستان امضاء شد.

۱۵تیرماه : قرارداد پایاپای بازرگانی بین ایران و پاکستان امضاء گردید.

۲۲آبان ماه : موافقتنامه بازرگانی بین ایران و تایلند امضاء شد.

سال ۱۳۴۹شمسی (۲۱مارس ۱۹۷۰تا ۲۱مارس ۱۹۷۱میلادی)

۳ فروردین ماه : یک آتش سوزی مهیب در مشهد که ده ساعت ادامه داشت میلیون ها تومان کالای تجار و

اصناف را از بین برد.

۱۰ مرداد ماه : بزرگترین موافقتنامه اقتصادی ایران و شوروی امضاء و مبادله شد.

۲۸ مرداد ماه : بازار تهران لوله کشی شد.

۶ بهمن ماه : بازار مهران در خیابان لاله زار آتش گرفت و سی مغازه به سرعت سوخت و بقیه خسارت دیدند.

سال ۱۳۵۰ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۷۱ تا ۲۱ مارس ۱۹۷۲ میلادی)

۴ فروردین ماه : مقررات صادرات و واردات سال ۱۳۵۰ اعلام شد و به موجب آن ورود یخچال ، بخاری، تلویزیون، رادیو و پارچه های نخی مجاز گردید.

۲۴ مرداد ماه : بازار تهران آتش گرفت ۱۴ مغازه و حجره سوخت.

۱۵ دی ماه : به دنبال اعلامیه آیت الله خوانساری بازار تهران تعطیل کرد، اصناف و تجار در مسجد سیدعزیزالله حضور یافتند. در این اجتماع بزرگ واعظ شهیر آقای فلسفی سخنان مبسوطی ایراد نمود و اقدامات جنایتکارانه دولت بعثی عراق را در اخراج ایرانیان محکوم کرد. در این اجتماع سفراء کشورهای اسلامی حضور داشتند.

۱۵ دی ماه : بازار و اصناف تمام شهرها تعطیل کردند و در اجتماعاتی عملیات دولت عراق را نسبت به ایرانیان مردود قلمداد کردند.

سال ۱۳۵۱ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۷۲ تا ۲۱ مارس ۱۹۷۳ میلادی)

۷ خرداد ماه : وزیران اقتصاد ایران و انگلیس در تهران طرح یک قرارداد بازرگانی را امضاء کردند.

۷ آذرماه : اتاق اصناف تهران تشکیل شد و امیرحسین شیخ بهایی به ریاست آن برگزیده شد.

۲۱ بهمن ماه : نرخ دلار در بازار جهانی سقوط کرد. بانک مرکزی به تجار هشدار داد در معاملات دلار احتیاط کنند.

سال ۱۳۵۲ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۷۳ تا ۲۱ مارس ۱۹۷۴ میلادی)

۲ فروردین ماه : هوشنگ انصاری وزیر اقتصاد ملی برای امضاء یک موافقتنامه بازرگانی بین ایران و جمهوری خلق چین در راس هیئتی به پکن عزیمت کرد.

۳ مهر ماه : ایران و جمهوری دموکراتیک آلمان یک قرارداد بازرگانی پنجساله امضاء و مبادله کردند.

سال ۱۳۵۳ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۷۴ تا ۲۱ مارس ۱۹۷۵ میلادی)

۸ اریبهشت ماه : امیرحسین شیخ بهائی رئیس اتاق اصناف برکنار شد و به جای وی سرهنگ حکمتی مدیر عامل شرکت تاکسیرانی برگزیده گردید. سرهنگ سلامی نیز به ریاست شرکت تاکسیرانی رسید.

۱۲ اردیبهشت ماه : موافقتنامه توسعه همکاریهای اقتصادی ایران و هند توسط نخست وزیران دو کشور در تهران امضاء و مبادله شد.

۷ مرداد ماه : اولین موافقتنامه بازرگانی ایران و سوریه امضاء شد.

۹ آبان ماه : اتاق اصناف تهران در مجلس شورای ملی مورد حمله قرار گرفت.

۲۶ بهمن ماه : در انتخابات اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران سناتور دکتر طاهر ضیائی به ریاست کل انتخاب شد. مهندس عنایت بهبهانی همان سمت را در تهران گرفت.

۱۷ اسفند ماه : قسمتی از بازار تهران آتش گرفت. مدت آتش سوزی ۲۰ ساعت به طول انجامید و مجموعاً ۳۵۰ مغازه و انبار سوخت .

سال ۱۳۵۴ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۷۵ تا ۲۱ مارس ۱۹۷۶ میلادی)

۱۵ خرداد ماه : از نخستین ساعات بامداد امروز روحانیون، تجار و اصناف و مردم قم در صفوف منظم در شهر قم به راهپیمایی پرداختند و ضمن قرائت قرآن سالروز ۱۵ خرداد را گرامی داشتند....

۱۴ اسفند ماه : حریق بزرگی در بازار تهران رخ داد و مجموعاً ۲۰ مغازه سوخت.

سال ۱۳۵۵ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۷۶ تا ۲۱ مارس ۱۹۷۷ میلادی)

۱۴ اردیبهشت ماه : مهندس احمد علی ابتهاج سرمایه دار معروف و صاحب کارخانه سیمان ری در جاده چالوس به دره افتاد و کشته شد.

۱۴ تیر ماه : بازار کفاش های تهران آتش گرفت . ۱۷۰ مغازه و یک انبار به کلی سوخت و سه نفر هم به قتل رسیدند.

سال ۱۳۵۶ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۷۷ تا ۲۱ مارس ۱۹۷۸ میلادی)

۵ تیر ماه : دانشجویان دانشگاه در بازار تهران دست به تظاهرات بزرگی زدند.

۲۴ دی ماه : اصناف و کسبه بازار اصفهان به مناسبت وقایع اخیر در قم و مشهد مغازه های خود را تعطیل کردند.

سال ۱۳۵۷ شمسی (۲۱ مارس ۱۹۷۸ تا ۱۱ فوریه ۱۹۷۹ میلادی)

۱۳ خرداد ماه : اعلامیه های متعددی از طرف اصناف و بازاریان تهران مبنی بر تعطیل روز ۱۵ خرداد انتشار یافت.

۱۷ دی ماه : دو مامور ساواک در بازار تهران به شدت مضروب شدند.

۲۱ دی ماه : تعطیل بازار تبریز وارد ۸۰ امین روز شد.

منبع :

عاقلی، باقر، ۱۳۸۷، روزشمار تاریخ ایران (از مشروطه تا انقلاب اسلامی)، تهران: نشر نامک